

Varaždin, 08. 12. 2013.

preč. Franjo Biškup

Drage sestre!

Prošli puta započeli smo razmatrati encikliku pape Franje „Lumen fidei – Svjetlo vjere“. Prvo poglavlje nosi naslov:

POVJEROVALI SMO LJUBAVI (usp. 1Iv 4,16).

Te riječi iz 1. Ivanove poslanice postavio je Sveti Otac u naslov prvoga poglavlja svoje prve enciklike »Lumen fidei – Svjetlo vjere«. Poglavlje svojim stilom, primijetit ćemo, kao autora većine teksta otkriva Benedikta XVI, od kojeg je sadašnji Papa, kao što smo rekli prošli puta u uvodu, preuzeo već prilično zaokruženi tekst, dodao nekoliko vlastitih doprinosa i objavio pod svojim naučiteljskim autoritetom. Prvo poglavlje ima ove podnaslove: Abraham, naš otac u vjeri (br. 8-11); Vjera Izraelova (br. 12-14); Punina kršćanske vjere (br. 15-18); Spasenje po vjeri (19- 21) i Crkveni oblik vjere (br. 22). Danas ćemo se zadržati na podnaslovu:

Abraham, naš otac u vjeri

8. Prije no što će nas uvesti u samo Kristovo otajstvo kao središte kršćanske vjere, Sveti Otac nam predstavlja starozavjetne pralikove vjere. Prvo je riječ o Abrahamu, praocu naše vjere. Sveti Otac piše: **»Vjera otvara put i prati naše korake u povijesti. Zato, ako želimo shvatiti što je vjera, moramo slijediti njezin put, put koji su utrli vjernici, posvjedočen u prvom redu u Starom zavjetu. Posebno mjesto pripada Abrahamu, našem ocu u vjeri.«** Govoreći o Abrahamu, Papa piše: **»U njegovu se životu zbio potresan događaj: Bog mu upućuje riječ, objavljuje se kao Bog koji govori i koji ga zove po imenu. Vjera se povezuje sa slušanjem. Abraham ne vidi Boga, ali čuje njegov glas. Na taj način vjera zadobiva osobni karakter. Iz toga slijedi da Bog nije bog nekog mjesta niti je božanstvo vezano uz neko točno određeno vrijeme, već je to Bog osobe, točnije Bob Abrahama, Izaka i Jakova, koji je kadar stupiti u kontakt s čovjekom i uspostaviti s njim savez. Vjera je odgovor na Riječ upućenu pojedincu osobno, na Ti koje nas zove po imenu«.**

Drage sestre, dok razmišljamo i razmatramo o Abrahamovu pozivu i odazivu, sjetimo se i mi tog presudnog događaja koji je obilježio naš poziv i odaziv tj. naš život.

Tko je taj koji je i nas pozvao i koji nam stalno upućuje svoju riječ? Kako ja odgovaram tom jednome „Ti“ koji me zove imenom?

9. Na dva se osobita obilježja vjere osvrće Sveti Otac govoreći o Abrahamu. Riječ koja mu je upućena jest »poziv« te ujedno i »obećanje«. „**To je ponajprije poziv da iziđe iz svoje zemlje, poticaj da se otvori novom životu, početak izlaska koji će ga dovesti do neočekivane budućnosti.**“ Slijedeći poziv, za Abrahamu je započeo izlazak koji ga usmjerava prema 'neočekivanoj budućnosti'. Sveti Otac nastavlja: „**Viđenje, koje će vjera dati Abrahamu bit će uvijek povezano s tim korakom naprijed koji treba učiniti: vjera 'vidi' u onoj mjeri u kojoj hodi, u kojoj ulazi u prostor koji je otvorila Božja riječ. Ta Riječ sadrži usto obećanje: tvoje će potomstvo biti brojno, bit ćeš otac velikog naroda /usp. Pot 13,16; 15,5; 22,17/. ... Na taj se način vidi kako je vjera, kao spomen budućega, *memoria futuri*, usko povezana s nadom.**“

Drage sestre, Abraham nastavlja svoj hod jer vjeruje riječi Božjoj kojom je pozvan da izađe iz svoje zemlje. Pođe iz svoje zemlje s obećanjem, a zapravo je sav njegov put put prema obećanju. To je primjer nama. Svatko je od nas pozvan osobno, nitko nije tek neka puka slučajnost. To je, naime, zov po imenu, zov obećanja. Zov Božje blizine i skrbi. Bog je uz nas i zove nas imenom obećavajući nam: „*To poradi mene ostavi...*“ Tu nije riječ o slučajnosti, nego o pozivu koji nas potiče da idemo naprijed. Gospodin me je pozvao, Gospodin je sa mnom, Gospodin mi daje obećanje.

10. Sada se Sveti Otac usredotočio na dva izraza. Prvi je „riječ“. Riječ je „**naizgled površna i prolazna stvarnost**“. Međutim, »**kada je izgovori vjerni Bog, pretvara se u nešto najsigurnije i najpostojanije, nešto što jamči kontinuitet našeg putovanja kroz povijest. Vjera prihvaća tu Riječ kao sigurnu hrid na kojoj možemo sigurno graditi**“. Sveti Otac napominje kako „**se u Bibliji za vjeru koristi hebrejska riječ *emunah*, koja dolazi od glagola *aman*, koji u svojem korijenu znači 'podupirati'**. Izraz *emunah* može značiti bilo Božju vjernost bilo čovjekovu vjeru. **Vjernik prima svoju snagu iz pouzdanja u ruke Boga vjernoga**“. Sveti Otac dalje napominje kako „**sveti Ćiril Jeruzalemski veliča kršćaninovo dostojanstvo kojem se pridaje isti onaj naziv koji se pridaje Bogu: i za jednog i za drugog se naime koristi naziv 'vjeran'**“. Sveti Otac veli da sveti Augustin to ovako objašnjava: „**Vjeran je čovjek onaj koji vjeruje u Bog koji obećava; vjeran je Bog onaj koji podjeljuje ono što je obećao čovjeku**“.

Drage sestre, vjerujem li ja da je Bog uvijek vjeran, jer ne može sebe zaniijekati? Pozvani smo vjerno živjeti kršćanski posvećeni poziv i ići i hoditi te išli naprijed i unatoč

svojoj grješnosti i unatoč problemima poput Abrahama, ali svjesni smo da je Bog uvijek s nama, jer nas je svojom ljubavlju pozvao.

11. Drugo obilježje Božje riječi upućene Abrahamu jest da ona **»premda nosi sa sobom novost i iznenađenje, nije nipošto nepoznanica patrijarhovu iskustvu«**. On u njoj prepoznaje **»duboki poziv, upisan oduvijek u srce njegovoga bića. Bog veže svoje obećanje uz ono 'mjesto' u kojem se čovjekov život oduvijek pokazuje nositeljem nade: to je očinstvo, rađanje novoga života – 'Ipak će ti tvoja žena Sara roditi sina' /Post 17,19/**. Taj Bog koji traži od Abrahama da se potpuno pouzda u njega pokazuje se kao izvor iz kojega dolazi svaki život. Na taj način vjera se povezuje s Božjim očinstvom, koje je izvor stvaranja: Bog koji zove Abrahama Bog je stvoritelj, Onaj koji 'zove da bude ono što nije' /Rim 4,17/, onaj koji 'nas sebi izabra prije postanka svijeta... u ljubavi nas predodredi za posinstvo' /Ef 1,4-5/. Za Abrahama vjera u Boga obasjava najdublje korijene njegovoga bića, omogućuje mu da prepozna izvor dobrote koja je u ishodištu svega i da potvrdi kako njegov život nema svoj izvor u ništavilu ili slučaju, već u osobnom pozivu i ljubavi. Tajanstveni Bog koji ga je pozvao nije neki nepoznati Bog, već Onaj koji je izvor svega i koji sve drži“. Sveti Otac sada napominje kako će „**velika kušnja Abrahamove vjere, žrtvovanje sina Izaka, pokazati do koje točke ta izvorišna ljubav može jamčiti život i onkraj granica smrti. Riječ koja je bila kadra probuditi na život dijete u njegovu tijelu 'obamrlu' i u 'obamrlu krilu' neplodne Sare /usp. Rim 4,19/, moći će također zajamčiti obećanje budućnosti lišene svaka prijetnje i opasnosti“ /usp. Heb 11,19; Rim 4,21/**.

Drage sestre, dopustite mi da vam ovdje ubacim misli koje je papa Benedikt XVI izrekao o Abrahamovoj vjeri na općoj audijenciji u srijedu 23. siječnja 2013. godine. Sveti Otac između ostaloga veli i ovo:

U svom se današnjem razmišljanju želim zadržati upravo na Abrahamu, jer je on prvi referentni lik kada se govori o vjeri u Boga: veliki patrijarh Abraham, primjer i uzor, govori svim vjernicima (usp. 4, 11-12). Poslanica Hebrejima to predstavlja ovim riječima: "Vjerom pozvan, Abraham posluša i zaputi se u kraj koji je imao primiti u baštinu, zaputi se ne znajući kamo ide. Vjerom se kao pridošlica naseli u obećanoj zemlji kao u tuđini, prebivajući pod šatorima s Izakom i Jakovom, subaštinicima istog obećanja, jer iščekivaše onaj utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog" (11, 8-10).

Autor Poslanice Hebrejima ovdje se referira na Abrahamov poziv, opisan u Knjizi Postanka. Što Bog traži od tog velikog patrijarha? Traži da napusti svoju zemlju i zaputi

se prema zemlji koju će mu pokazati: "Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati" (Post 12, 1). Kako bismo mi odgovorili na takav jedan poziv? Riječ je, naime, o putovanju u nepoznato, ne zna se, naime, gdje će ga Bog povesti; to je putovanje koje traži duboku poslušnost i pouzdanje, na što se samo vjerom može pristati. Ali tamu nepoznatog – gdje Abraham mora ići – razgoni svjetlo jednoga obećanja; Bog naime dodaje zapovijedi umirujuće riječi koje otvaraju pred Abrahamom budućnost života u punini: "Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati... sva plemena na zemlji tobom će se blagoslivljati" (Post 12, 2.3).

Blagoslov u Svetom pismu je u prvom redu vezan uz dar života koji dolazi od Boga i očituje se prije svega u plodnosti, u životu koji se umnožava, prenoseći se s naraštaja na naraštaj. Blagoslov je povezan također s iskustvom posjedovanja jedne zemlje, stalnog mjesta u kojem će se živjeti i rasti u slobodi i sigurnosti, u bogobožnosti, izgrađujući društvo ljudi vjernih savezu, "kraljevstvo svećenika, narod svet" (usp. Izl 19, 6).

Zato je Abraham, u Božjem naumu, određen da postane "naroda mnogih ocem" (Post 17, 5; usp. Rim 4, 17-18) i da uđe u novu zemlju gdje će prebivati. No njegova žena Sara je neplodna, ne može imati djecu; a zemlja prema kojoj ga vodi Bog je daleko od njegove rodne grude, nju već nastanjuju drugi narodi, i nikada mu neće pripadati u pravom smislu riječi. Biblijski pripovjedač to vrlo diskretno ističe: kada Abraham stiže u mjesto koje mu je Bog obećao "Kanaanci su onda bili u zemlji" (Post 12, 6). Zemlja koju Bog daje Abrahamu ne pripada mu, on je stranac i to će zauvijek ostati, sa svim onim što to za sobom povlači: nemati namjeru bilo što posjedovati, neprestano čutjeti breme svojeg siromaštva, sve promatrati kao dar. To je ujedno duhovno stanje onoga koji prihvaća nasljedovati Gospodina, onoga koji odluči zaputiti se na put prihvaćajući njegov poziv, pod znakom njegova nevidljivog ali moćnog blagoslova. A Abraham "otac vjernikâ", prihvaća taj poziv, u vjeri. Sveti Pavao piše u Poslanici Rimljanima: "U nadi protiv svake nade povjerova Abraham da postane ocem naroda mnogih po onom što je rečeno: Toliko će biti tvoje potomstvo. Nepokolebljivom vjerom promotri on tijelo svoje već obamrlo - bilo mu je blizu sto godina - i obamrlost krila Sarina. Ali pred Božjim obećanjem nije nevjeran dvoumio, nego se vjerom ojačao davši slavu Bogu, posve uvjeren da on može učiniti što je obećao" (Rim 4, 18-21).

Vjera vodi Abrahama dotle da se upušta u paradoksalnu pustolovinu. On će biti blagoslovljen ali bez vidljivih znakova blagoslova; dano mu je obećanje da će postati otac velikog naroda, ali sa životom označenim neplodnošću supruge Sare; doveden je u novu

domovinu ali će ondje morati živjeti poput stranca, a jedini zemljoposjed koji će mu se dopustiti bit će komadić polja gdje će pokopati Saru (usp. Post 23, 1-20). Abraham je blagoslovljen zato što, u vjeri, zna razabrati Božji blagoslov neovisno o pojavnostima, uzdajući se u Božju prisutnost i onda kada mu se njegovi putovi čine misterioznim.

Što to znači za nas? Kada kažemo: "Vjerujem u Boga", mi zapravo kažemo poput Abrahama: "Vjerujem Ti; vjerujem u Tebe, Gospodine", ali ne kao u nekoga kojem se utječem samo u teškim trenucima ili kojem posvećujem tek nekoliko trenutaka u danu ili tjednu. Reći "vjerujem u Boga" znači osloniti se na njega u svom životu, pustiti da me njegova Riječ vodi i usmjerava svakoga dana, u konkretnim odluka, bez straha da ću izgubiti nešto svoje. Kada se, u obredu krštenja, tri puta pita: "Vjerujete li...?" u Boga, u Isusa Krista, u Duha Svetoga, u svetu Crkvu Katoličku i ostale istine vjere, trostruki je odgovor u jednini: "Vjerujem", jer moj osobni život darom vjere mora dobiti zaokret, moj se život mora promijeniti, obratiti. Svaki put kada sudjelujemo na nekom krštenju morali bi se preispitati kako u svom svakodnevnom životu živimo veliki dar vjere.

Abraham, vjernik, uči nas vjeri; kao stranac, pak, na zemlji, pokazuje nam pravu domovinu. Po vjeri postajemo putnici na zemlji, dio smo svijeta i povijesti, ali putujemo prema nebeskoj domovini. Vjera u Boga nas dakle čini nositeljima vrijednosti koje se često ne podudaraju s modom i trenutnim mišljenjem, traži od nas da prihvatimo kriterije i usvojimo vladanja koja ne pripadaju općem načinu razmišljanja. Kršćanin se ne smije bojati ići "protiv struje" da bi živio svoju vjeru i mora se oduprijeti napasti da se utopi u "jednolikost". U mnogim našim društvima Bog je postao "veoma odsutan" i njegovo su mjesto zauzeli mnogi idoli, prije svega autonomni "ja". I značajni i pozitivni napreci znanosti i tehnologije usadili su u čovjeka iluziju o svemoći i samodostatnosti, a sve veći egocentrizam je stvorio brojne neravnoteže u interpersonalnim odnosima i društvenim vladanjima.

Ipak, žeđ za Bogom (usp. Ps 63, 2) nije ugasla i evanđeoska poruka i dalje odzvanja kroz riječi i djela mnogih vjernikâ i vjericâ. Abraham, otac vjernikâ, nastavlja biti otac mnoge djece koja pristaju kročiti njegovim tragovima i kreću na put, u poslušnosti Božjem pozivu, uzdajući se u Gospodinovu dobrohotnu prisutnost i prihvaćajući njegov blagoslov da bi postali blagoslov za sve. Svijet blagoslovljen vjerom je ono na što smo svi pozvani, da bismo kročili bez straha slijedeći Gospodina Isusa Krista. To je katkad težak put, koji poznaje također kušnju i smrt, ali koji otvara životu, u dubokoj preobrazbi stvarnosti koju se samo očima vjere može vidjeti i kušati u punini.

Reći "Vjerujem u Boga" potiče nas, dakle, krenuti na put, neprestano izlaziti iz nas samih, upravo poput Abrahama, da bismo u svakodnevnu stvarnost u kojoj živimo unosili sigurnost koja nam dolazi od vjere: sigurnost, naime, u Božju prisutnost u povijesti, također danas; prisutnost koja donosi život i spasenje i otvara nas budućnosti u zajedništvu s njime prema punini života kojoj neće nikada biti kraja.“